

Oponentní recenze – ČVUT FA, letní semestr 2014/2015

Diplomní projekt: Institut antikomunismu

Autor: Petra Holubová

Vedoucí ateliéru: Tomáš Hradečný, Klára Hradečná

Petra Holubová ve svém diplomním projektu hledá formu i obsah úplně nové instituce – Institutu antikomunismu. Zadání nesmírně těžké a důležité pojímá jako vlastní vzdělávací exkurz do období komunismu, které sama nemohla zažít a poznat. Diplomantka zkoumá možnosti doposud neformulovaného zadání a klade si náročné cíle: institut by měl podporovat kritickou sebereflexi a sáhnout do svědomí národa, podporovat diskuse nad tématy s komunismem spojenými a upozorňovat na kontrast mezi represemi komunismu a demokratickými hodnotami. Měl by být zejména vzdělávací institucí a schránkou pro historické dokumenty Národního archivu a archivu Bezpečnostních složek.

Jakým způsobem diplomantka tyto cíle naplňuje ?

Volbou umístění institutu na křižení ulic Bělohorská a Patočková potvrzuje autorka historický význam jedné z nejstarších cest do vnitřní Prahy. Volí místo při Břevnovském klášteře, který právě v 50. letech 20. století utrpěl velkou ztrátu fyzickou i morální. Malý parčík vedle starého hostince U Kaštanu vznikl jako zbytný prostor po vybudování kapacitní Patočkovy ulice. Autorka na místo komponuje velký, silný a sebevědomý dům s jasnou stopou, kterým se snaží napravit urbanistickou chybu způsobenou tímto dopravním zásahem. Velkým domem úspěšně ukončuje Bělohorskou třídu paralelně s budovou obchodní akademie na její jižní straně. Nesnaží se novým objektem vyrovnat s různými strukturami zástavby v okolí a s různými dopravními směry, ale silným gestem definuje konkrétní místo. Vytváří dostatečný prostor hostinci U Kaštanu, ke kterému orientuje druhý vstup s kavárnou, potvrzuje městský charakter Bělohorské třídy, vyrovnává se s trojúhelníkem křižovatky jako novou vstupní piazzetou do svého objektu. Méně přesvědčivě ale působí snaha o propojení situace s areálem Břevnovského kláštera přes Patočkovu pomocí rastru nového sadu. K tomu mi chybí adekvátní práce s parterem na klášterní straně, která je potřebná včetně intenzivnější návaznosti na vstupní piazzu před Institutem. Takto významný dům s sebou určitě přinese potřeby úprav nejbližšího okolí, se kterými je nunto počítat již v konceptu návrhu.

Autorka navrhuje zdánlivě jednoduchý architektonický koncept, který je založen na dvou prvcích: vertikálním archivu a muzeální expozici, kterou archiv po celém obvodu chrání jakoby byla v trezoru. Expozice je ve formě železobetonových tunelů a ramp vynesena na čtyřech nosných pilířích, které sdružují vertikální komunikace a technické zázemí. Archiv je prostor, který tvoří racionálně uspořádané automatizované skladiště dokumentů, obepínající vnitřní expozici, která je koncipována záměrně iracionálně. Pohledům návštěvníka institutu zůstává archiv ukrytý, s výjimkou průhledu přes jednu prosklenou stěnu v přednáškovém sále v přízemí. Je otázkou, zda-li by mohl být archiv přehlédnut z více než jednoho místa v domě. Jeho vertikální proporce a velikost by mohla být pro návštěvníka silným mementem.

Srdce domu tvoří expozice, o jejíž koncepční důslednosti mám určité pochybnosti. Do expozice se vstupuje z venkovní piazzety v přízemí, ze kterého lze spatřit úzký vertikální prostor, jakýsi betonový kaňon zalitý světlem kdesi vysoko. Návštěvník tuší, že tam nahoru vede cesta. Autorka se snaží pracovat se symbolikou a emocemi člověka právě architekturou prostorové expozice. Série širokých ramp, které ze své podstaty zajišťují plynulý výstavní prostor s nejrůznějšími komponovanými zážitky (např. slepá cesta do temného sálu, průhled mezi rampy, světlá místnost s proskleným stropem, tunely různých proporcí, hledání, bloudění, střídání prostor) je narušena vertikálním „stříhem“ ve 2.NP, kdy musí návštěvník vystoupat po standardně širokém schodišti do místnosti o patro výše, aby mohl poté v expozici pokračovat. Tento moment se

opakuje úplně stejně ve 3.NP, kam návštěvník opět vystoupá po schodišti na dvojici ramp s expozicemi o Pražském jaru a období normalizace, než doputuje do patra mediatéky. Odtud se pohybuje dále pouze po schodištích nebo výtahem. Pohyb v expozici je tímto nekonzistentní a vzrušující momenty jsou střídány momenty nudnými. Vnitřní prostorová skulptura, která je výsledkem překrývání ramp je však velmi bohatá a sama o sobě nabízí silné momenty, které by mohly pomoci drammatizovat cestu návštěvníka vzhůru. Autorka je však záměrně nevyužívá. Jakoby nechtěla, aby se na výstavu soustředěný návštěvník rozptýlil, nebo sdílel své prožitky s ostatními. Nejdramatičtější prostor v domě - jesykni, kudy vede cesta za svobodou – může návštěvník vidět pouze při vstupu do institutu a dále pak už jen v jednom místě v 5.NP. Je potřeba říci, že s emocemi návštěvníka, je-li to záměrem autorky, pak musí pracovat především scénografie výstavy, nikoliv samotná architektura. Je otázka, zda-li má architektura v tomto případě hrát pouze pasivní roli schránky na výstavu. Dojmem z cesty domem je uzavřenost, či nepřístupnost, která charakterizuje celou budovu, její vnitřní strukturu i vnější detail a celkové vyznění v kontextu místa. V textu deklarovaný vztah k historii Břevnovského kláštera se uvnitř domu nijak neprojevuje. Z objektu není jediný výhled do okolí. Zcela záměrná uzavřenost vnitřní i vnější z něj činí abstraktní objekt. Propojení vnitřního světa domu s okolím mi v projektu velmi chybí.

I přes výše uvedené výtky je diplomní projekt Petry Holubové objevný v analytickém přístupu k opravdu těžkému a citlivému tématu. Institut antikomunismu postavila na jednoduchém konceptu muzeální expozice obklopené historickým archivem, vše se strukturovaným stavebním programem. Domu nic nechybí, složité konstrukční a provozní schema funguje dobře. Autorka vytváří pro Prahu silný moment při příjezdu do centra od Bílé hory. Zapamatovatelný tajemný skleněný dům, který „zasáhne do svědomí národa“.

Děkuji Petře Holubové za přesvědčivé osobní představení projektu. Její diplomní práci rozhodně doporučuji k absolutoriu a osobně ji hodnotím známkou ■ Chválím rovněž skvělý diplomní seminář.

Pavel Nasadil
Praha 6.června 2015